

SOM-undersökningen 1994

Genomförande och tillförlitlighet

ANNA RÖNSTRÖM

SOM-undersökningen är en årligt återkommande undersökning som genomförs vid Göteborgs universitet. Undersökningen är ett samarbete mellan Förvaltningshögskolan, Institutionen för journalistik och masskommunikation och Statsvetenskapliga institutionen. 1993 bildade dessa tre institutioner SOM-institutet. Grunden i SOM-institutets verksamhet är den nationella undersökning som kallas Riks-SOM. Den har genomförts sedan 1986, vilket innebär att årets studie är den nionde i ordningen. SOM-institutet genomför sedan 1992 också en västsvensk motsvarighet - Väst-SOM, med samma inriktning som Riks-SOM. Ett antal forskningsprojekt vid de tre institutionerna medverkar i SOM-undersökningarna, vilket gör att undersökningarna får bredd. Varje SOM-undersökning genomförs med i det närmaste identiska förutsättningar. Möjligheterna till jämförelse mellan åren är därför stora. Varje undersökning har resulterat i en SOM-rapport där de medverkande forskarna bidrar med sina resultat. I varje rapport finns också ett metodkapitel (Reimer, 1987; Björkqvist, 1988, 1989; Bennulf, 1990; Kratz, 1991, 1992; Rönström, 1993, 1994). Detta metodkapitel har, för att underlätta jämförelser, i stort sett samma uppläggning som dess föregångare.

Population och urval

Urvalet i SOM 1994 är ett OSU (obundet slumpmässigt urval) på 2 800 personer i hela landet. Personerna är i åldern 15-80 år. Urvalet inkluderar personer bosatta i Sverige, alltså även utländska medborgare som bor i Sverige. Fram till 1992 såg urvalet något annorlunda ut. Då bestod urvalet endast av 2 500 personer i åldern 15-75 år och utländska medborgare var inte inkluderade. För att få alla nio undersökningarna helt jämförbara måste man exkludera utländska medborgare samt personer mellan 76 och 80 år. Det finns

ingen uppgift om medborgarskap i offentliga register. Därför finns en fråga i formuläret där svarspersonen får ange ifall han/hon är svensk medborgare eller inte. Det finns också en fråga som handlar om var personen har vuxit upp någonstans, där "annat land i Norden" och "land utanför Norden" ingår som alternativ. Vi kan således aldrig exakt veta hur stor del av urvalet som bestod av utländska medborgare.

Frågeformuläret

Frågeformuläret har utarbetats i samarbete mellan SOM-institutet och de olika forskningsprojekt som medverkar i SOM-undersökningen. Formuläret har delats in i sex sammanhållna block:

Fråga 1-16	Massmedier
Fråga 17-33	Politik och samhälle
Fråga 34-44	Energi, kärnkraft och miljö
Fråga 45-53	Sverige och omvärlden
Fråga 54-65	Fritid
Fråga 66-86	Bakgrundsfrågor

Svarspersonerna fick alltså 86 frågor att besvara. De flesta frågorna bestod av flera delfrågor. Totalt sett fick svarspersonerna göra 540 ställningstaganden. Antalet delfrågor har ökat de senaste åren. 1992 fick de svarande göra 360 ställningstaganden; 1994 års studie innebär alltså en 50 procentig ökning i jämförelse med 1992 års undersökning. De allra flesta frågorna är dock lättbesvarade med ett kryss i rätt ruta. Det finns ett fåtal frågor i formuläret med öppna svarsalternativ. Frågorna handlar om vilken morgontidning man läser, vilka samhällsproblem man tycker är viktiga, vilket land man eventuellt har funderat på att flytta till, vilket land man skulle flytta till om man var tvungen att flytta från Sverige, vilket yrke man har/hade samt vilken bil man har i sitt hushåll. De öppna frågorna är i de flesta fall lättbesvarade och kräver endast ett kort svar.

Undersökningsplan och genomförande

Fältarbetet genomfördes 1994 av Svenska Gallupinstitutet i Ronneby. Upplägget av fältarbetet såg i huvudsak likadant ut som det gjort

tidigare år. Det har dock blivit en koncentrerings på telefonpåminnelserna de senaste åren och även 1994 lades mycket energi på dem. Fältarbetet började med att ett första utskick gick ut till samtliga 2 800 svarspersoner fredagen den 31 september. Tre arbetsdagar senare fick samtliga 2 800 också ett påminnelsekort, där de som redan svarat tackades för sitt svar och de som ännu inte hunnit uppmanades att skicka in sitt svar. Ytterligare ett postalt utskick gjordes den 11 oktober. Då fick de som inte svarat ett nytt formulär, med svarskuvert och följebrev. Därefter påbörjades telefonpåminnelserna. Efter det skickades nytt formulär endast till personer som accepterat att svara samt till personer med hemligt telefonnummer eller personer som inte gick att få tag på. Fältarbetet avslutades den 18 januari 1995.

Fältarbetet såg ut på följande sätt i 1994 års SOM-undersökning:

fredag

30 september Utskick av enkät, följebrev, broschyr och svarskuvert.

tisdag

4 oktober Utskick av påminnelsekort.

tisdag

11 oktober Utskick av påminnelsebrev med enkät och svarskuvert.

31 oktober-
6 november

Telefonpåminnelser till respondenter som ej sänt in enkät. Postal påminnelse till personer utan känt telefonnummer.

7-8 november

Utskick av enkät, följebrev och svarskuvert till respondenter som accepterat att fylla i formuläret.

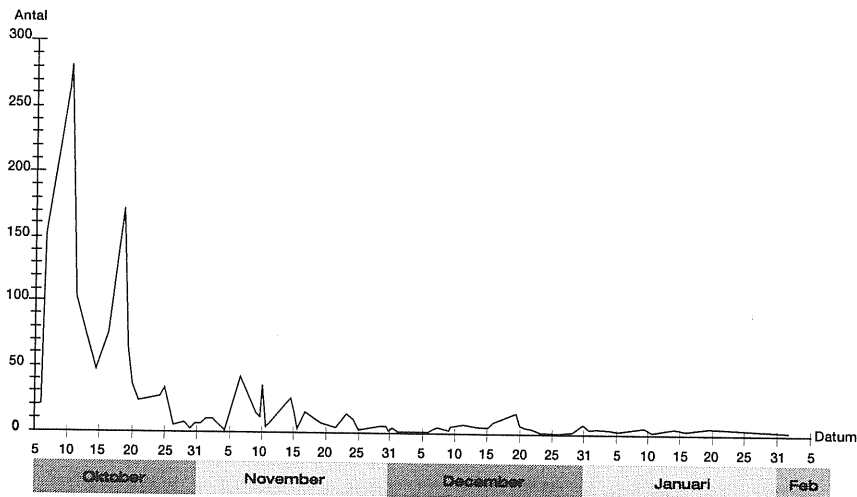
5-7 december

Telefonpåminnelser till respondenter som ej sänt in enkät. Postal påminnelse till personer utan känt telefonnummer. Dessutom telefonpåminnelser riktade till respondenter som ej kunnat nås vid tidigare försök - inget svar, telefonsvarare, upptagetton, hänsvisningston, upprepade kontaktförsök.

27-30 december Telefonpåminnelser till respondenter som ej sänt in enkät. Postal påminnelse till personer utan känt telefonnummer. Utskick av enkät, följebrev och svarskuvert till de respondenter som accepterat att fylla i formuläret.

Under de två första veckorna av fältarbetet inkom ungefär hälften av alla formulär som skulle komma att skickas in. Tre fjärdedelar av det totala antalet formulär hade inkommit efter tre veckor. Därefter gick det betydligt långsammare. Man kan se vissa toppar i samband med telefonpåminnelserna, men från mitten av november och under resten av fältarbetet kom enkäterna in sporadiskt. Den 18 januari beslutades det att fältarbetet skulle avbrytas. Ytterligare två enkäter kom in efter det och de redovisas tillsammans den 1 februari. I figur 1 redovisas inflödet dag för dag under fältarbetet.

Figur 1   **Dagligt inflöde av enkäter i 1994 års SOM-undersökning**

Svarfrekvens och bortfall

SOM-undersökningarna har under de nio år de har genomförts haft en mycket bra svarsfrekvens. Svarsfrekvensen för samhällsvetenskapliga studier i postenkätformat ligger i allmänhet på mellan 60 och 70 procent, beroende på geografiskt område och typ av svarspersoner (Kratz, 1990; Ohlsson, 1986; Severinsson, 1990). Svarsfrekvensen för SOM-undersökningen har varierat från år till år, och har legat på mellan 66 och 71 procent. I 1994 års undersökning blev det en nedgång jämfört med de två tidigare åren och svarsandelen landade på 67 procent. En anledning till det kan bland annat vara på formulärets stora omfång samt det faktum att hösten 1994 var en höst full av opinionsstudier och prat om politik, vilket kan ha skapat en viss mättnadskänsla. Också Estonia-katastrofen som inträffade under perioden kan ha varit en faktor som spelat in (Weibull och Hillve, 1995). Det är dock svårt att säga vad de exakta orsakerna till den lägre svarsfrekvensen är. Ett annat perspektiv kan vara att SOM-92 och SOM-93 är de avvikande utfallen snarare än SOM-94.

Under åren har svarsfrekvensen hos SOM-undersökningarna sett ut på följande vis:

SOM-86:	68 procent
SOM-87:	70 procent
SOM-88:	69 procent
SOM-89:	66 procent
SOM-90:	66 procent
SOM-91:	67 procent
SOM-92:	71 procent
SOM-93:	70 procent
SOM-94:	67 procent

Från det ursprungliga urvalet på 2 800 personer har 242 personer räknats bort som naturligt urval. Det naturliga urvalet har blivit större under åren, vilket delvis beror på att telefonpåminnelserna fått större vikt än tidigare. Genom dessa har det varit möjligt att identifiera bortfallsorsaker som inte annars skulle kommit fram. Det naturliga bortfallet består av personer som naturligt nog inte borde ingå i urvalsmängden, till exempel personer som är bortresta under fält-

arbetet, personer som har bytt adress utan att vi fått tag i den nya adressen och personer som inte förstår svenska. I tabell 1 ges en översikt av det naturliga bortfallet i SOM-undersökningen 1994.

Tabell 1 Naturligt bortfall och bortfallsorsaker i SOM-undersökningen 1994

Ursprungligt urval	2 800
Bortdefinierade	242
varav	
sjuka, institutionell vård	33
bortresta, utlandsvistelse	76
postreturer, avflyttade	57
avlidna	5
förståndshandikappade	6
ej svensktalande	33
ej kommunicerbar	32
Nettourval	2 558
Ej svar på grund av vägran	856
Svar	1704
Svarsfrekvens i procent	66,6

De senaste åren har antalet personer som avlägsnat sitt identifikationsnummer varit mycket lågt. Så är fallet även i år. Endast 10 personer har gjort sina formulär oidentifierbara. Att de är så få beror delvis på att vi i vårt följebrev poängterar att numret endast är till för att pricka av inkomna formulär och delvis på att Göteborgs universitet är ett namn som sannolikt inger förtroende. På årets formulär skrev vi också en mening om anonymitet och orsaken till att formuläret är numrerat vid sidan om rutorna med id-numret.

Svarsfrekvens i grupper

Efter nio SOM-undersökningar har man kunnat urskilja ett visst mönster när det gäller hur stor svarsbenägenheten ser ut i olika grupper. I tabell 2a kan vi se en jämförelse hur benägna människor med olika bakgrund har varit på att svara under åren 1986 till 1993.

Tabell 2a Svandsandelar i olika grupper för SOM-undersökningarna 1986-1993 (procent)

	SOM -86	SOM -87	SOM -88	SOM -89	SOM -90	SOM -91	SOM -92	SOM -93
Kön								
män	66	68	65	65	66	64	70	66
kvinnor	63	72	70	66	64	63	65	66
Ålder								
15-19	73	77	76	64	66	65	64	65
20-24	61	68	60	66	59	60	62	60
25-29	60	62	64	59	62	56	65	63
30-39	60	69	65	66	61	59	65	68
40-49	64	68	69	67	65	62	73	69
50-59	66	66	69	66	67	65	71	67
60-75	67	70	67	66	70	70	70	67
76-80							57	60
Riksområde								
Stockholm	53	66	59	61	63	60	66	63
östra Mellansverige	67	69	70	66	66	67	67	65
Småland med öarna	77	71	74	66	70	64	70	72
Sydsverige	68	72	67	61	61	61	64	64
Västsverige	62	74	66	60	66	62	68	71
norra Mellansverige	70	72	69	64	64	62	68	64
mellersta Norrland	69	72	64	63	67	71	68	65
övre Norrland	65	64	74	68	67	67	70	62

Anmärkning: Den bästa och den sämsta svarsfrekvensen varje år är markerad med fet stil.

Under åren 1986-1993 beräknades svarsandelen på bruttourvalet, det vill säga inklusive det naturliga bortfallet. År 1994 rapporterades data-mängden på ett sådant sätt att det var möjligt att beräkna svarsandelen även på nettourvalet, det vill säga exklusive det naturliga bortfallet. 1994 års svarsandelar redovisas i tabell 2b, med en kolumn beräknat på bruttourvalet och en kolumn beräknat på nettourvalet. Den nya typen av redovisning ger resultat som är något annorlunda än vad som framgått tidigare år då endast bruttobortfallet studerats. Det framgår att åldersgrupperna runt 25, som traditionellt fått en låg svarsprocent, egentligen inte svarar i så låg utsträckning som vi tidigare trott. Det är visserligen inte överraskande att människor i den åldern i större utsträckning än andra befinner sig utomlands,

studerar på annan ort, gör militärtjänst eller på annat sätt inte finns på den adress där de är folkbokförda. Man hittar alltså en större andel naturligt bortfall i den gruppen, vilket gör att svarsandelen blir större.

Tabell 2b Svarsandelar i olika grupper för SOM-undersökningarna 1994 (procent)

	SOM-94	
	brutto- urval	netto- urval
Kön		
Män	61	67
Kvinnor	60	66
Ålder		
15-19 år	59	57
20-24 år	57	65
25-29 år	57	64
30-39 år	59	64
40-49 år	59	63
50-59 år	66	70
60-75 år	64	70
76-80 år	48	61
Riksområde		
Stockholm	58	65
östra Mellansverige	63	69
Småland och öarna	67	72
Sydsverige	59	64
Västsverige	60	66
norra Mellansverige	60	67
mellersta Norrland	58	63
övre Norrland	57	60

Anmärkning: Den bästa och den sämsta svarsfrekvensen varje år är markerad med fet stil.

Vad gäller svarsbenägenheten hos män och hos kvinnor finns det inga större skillnader. Vissa år svarar männen aningen bättre och vissa år är det kvinnorna som svarar bättre. I 1994 års undersökning svarar männen i obetydligt högre utsträckning än kvinnorna.

Svarandelen i olika delar av Sverige varierar också från år till år. I 1994

års undersökning svarade Småland med öarna i högst utsträckning. Det området har även tidigare haft god svarsfrekvens. Även östra Mellansverige har under åren svarat i relativt hög utsträckning, förutom Stockholm där det är svårare att hålla nere bortfallet. Precis som 1993 hade Norrland relativt låg svarsandel även 1994.

På det hela taget är skillnaderna i svarsfrekvens små år från år. Det gör att SOM-materialet måste anses ha en god representativitet.

I tabell 3a jämförs åldersfördelningen i olika grupper mellan SOM-undersökningens urval, de svarande i SOM samt Sverige totalt under åren 1986 till 1991. Åren 1992 till 1994 redovisas i tabell 3b. Uppdelningen på två tabeller beror på att åldersintervallet i undersökningen ändrades 1992 och personer i åldern 76 till 80 år inkluderades i undersökningen.

Tabell 3a Åldersgruppernas fördelning i SOM-undersökningarna 1986-1991 i jämförelse med Sverige totalt (procent)

Ålder	SOM-86		SOM-87		SOM-88		SOM-89		SOM-90		SOM-91		Sv. bef.
	urv	svar	urv	svar	urv	svar	urv	svar	urv	svar	urv	svar	
15-29	29	30	25	26	26	27	27	27	27	26	27	26	27
30-49	36	34	37	37	37	36	38	40	38	37	37	37	37
50-75	35	36	38	37	37	37	35	33	35	37	37	37	36
S:a procent	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
 Antal svars- personer	1668		1672		1645		1578		1582		1573		

Anmärkning: Uppgifterna om svenska folkets åldersfördelning är hämtade från Statistisk årsbok 1986. Samtliga urval 2500 personer i åldern 15-75 år. Urv=hela urvalet, svar=de svarade.

Tabell 3b Åldersgruppernas fördelning i SOM-undersökningarna 1992-1994 i jämförelse med Sverige totalt (procent)

Ålder	SOM-92		SOM-93		SOM-94		Sverige totalt
	urval	svar	urval	svar	urval	svar	
15-29 år	26	25	26	25	26	24	27
30-49 år	36	37	36	37	36	35	37
50-64 år	20	21	20	21	21	23	20
65-80 år	18	17	18	17	18	18	17
Summa procent	100	100	100	100	101	100	101
Antal svarande	1889		1857		1704		

Anmärkning: Uppgifterna om svenska folkets åldersfördelning är hämtade från Statistisk Årsbok 1993. Urval 2 800 personer, 15-80 år, även utländska medborgare.

SOM-undersökningarnas representativitet, när det gäller åldersgruppernas fördelning, är mycket god. Både bland urvalet och bland de svarande är fördelningen i det närmaste identisk med Sverige totalt.

Internbortfall

Det interna bortfallet är ett mått på hur väl svarspersonerna fyller i sina enkäter. Man ser hur många som hoppat över en viss fråga, ett frågeblock eller en del av en fråga. Internbortfallet är ett slags mått på kvaliteten i ifyllandet. De formulär som sändes tillbaks helt tomma registrerades som svarsvägrare.

Internbortfallet i SOM-undersökningarna är i allmänhet relativt lågt. Det flesta frågorna hade ett internt bortfall på runt tre procent. Några frågor har dock ett internbortfall på omkring 10 procent. Det är dels frågor som kan upplevas som svåra, dels frågor som kan kännas alltför personliga. Exempel på frågor som förmodligen upplevs som svåra att ta ställning till är fråga 9 som handlar om pressens etiska regler, vilka samhällsproblem man tycker är viktigast i Sverige idag (fråga 18), vilka egenskaper man anser att olika ledande politiker har eller inte har (fråga 27), hur man vill placera de olika partierna samt hur man vill placera sig själv dels på en vänster-höger skala, dels på en skala där man får bedöma hur viktiga kristna värden

är. Vidare ansågs sannolikt fråga 46, som handlar om olika etniska gruppers rättigheter, vara svårbesvarad, liksom frågan om vilket land man skulle flytta till om man var tvungen att flytta från Sverige (fråga 53). När det gäller frågor av mer privat karaktär, är det vissa frågor som traditionellt är besvarade i mindre grad än andra frågor. I 1994 års undersökning är följande frågor besvarade i lägre utsträckning än andra: vilket år man är född (fråga 70), vilken utbildning man har (fråga 74), frågor om facklig tillhörighet och yrkesgruppstillhörighet (frågorna 77 till 80), inkomst (fråga 82) och slutligen subjektiv socialgruppstillhörighet (fråga 83).

Bakgrundsvariabler

I tabell 4 redovisas fördelningen mellan olika bakgrundsvariabler i SOM-undersökningen 1994. De aktuella siffrorna jämförs med tidigare års undersökningar. Fördelningen är i det närmaste identisk år från år. Vissa demografiska bakgrundsvariabler kan också jämföras med hur det ser ut för svenska folket som helhet. SOM-undersökningarna har alltid stämt mycket bra överens med svenska folkets fördelning, så även i år. SOM:s svarspopulation har hög representativitet. Några förändringar kan man dock se under åren. Den största förändringen är andelen förvärvsarbetare, som låg stabilt under åren 1986 till 1990 för att sedan minska väsentligt kommande år. 1994 har dock siffran ökat något, från 52 procent 1993 till 54 procent 1994. Andelen arbetslösa har under samma tid ökat. En annan siffra som ökat är det subjektiva intresset för politik. I 1994 års undersökningar uppgav 58 procent att de var mycket eller något intresserade av politik, mot 47 procent i den första SOM-undersökningen 1986.

Tabell 4 Jämförelse mellan bakgrundsvariabler SOM-undersökningarna 1986-1994 och samtliga svenskar (procent)

Bakgrunds- variabler	SOM -86	SOM -87	SOM -88	SOM -89	SOM -90	SOM -91	SOM -92	SOM -93	SOM -94	Samtliga svenskar
Kön										
Män	51	49	47	48	51	52	52	50	49	49
Kvinnor	49	51	53	52	49	48	48	50	51	51
Ålder										
15-29	30	26	27	26	26	26	25	25	24	26
30-49	34	37	36	39	37	37	37	37	35	36
50-75	36	37	37	35	37	37	34	34	37	33
76-80							4	4	4	5
Arbetstid										
Heltid	76	74	74	76	77	78	78	79	80	81
Deltid	24	26	26	24	23	22	22	21	21	19
Sektor										
Statlig	17	17	18	16	15	13	16	15	15	10
Kommunal	28	28	27	31	27	30	27	28	29	31
Privat	55	55	55	53	58	57	57	57	56	59
Facklig tillhörighet										
LO	59	59	55	56	56	56	53	56	56	58
TCO	33	33	33	34	32	32	33	32	31	33
SACO	8	8	12	10	13	12	13	12	13	9
Sysselsättning										
Förvärvs- arbetande	63	63	63	64	63	60	57	52	54	
Har beredskaps- arbete	1	1	1	0	0	0	1	1	1	
AMS-utbildning	1	1	1	1	1	1	2	1	1	
Arbetslös	2	2	2	1	2	4	5	7	6	
Ålderspensionär	14	15	14	15	15	14	17	17	18	
Förtidspensionär	5	4	5	4	3	4	4	4	4	
Hemarbetande	5	4	3	4	3	4	2	3	2	
Studerande	11	11	11	10	10	10	10	11	11	
Ej svar	2	3	2	2	3	3	3	3	2	

Tabell 4 Forts.

Bakgrunds- variabler	SOM -86	SOM -87	SOM -88	SOM -89	SOM -90	SOM -91	SOM -92	SOM -93	SOM -94
Självklassificerad yrkesgrupp									
Tjänsteman	24	28	28	25	25	23	26	26	25
Tjänsteman, arbetsledande	13	12	14	15	15	15	13	12	14
Tjänsteman, företagsledande	2	3	2	2	2	3	3	2	3
Arbetare	44	42	39	40	39	41	40	41	40
Arbetare, arbetsledande	6	5	6	7	7	7	7	6	6
Egenanställd arbetare	1	1	1	1	1	1	1	2	1
Jordbrukare, ingen anställd	3	3	3	3	2	2	2	2	2
Jordbrukare, anställda	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Företagare, ingen anställd	3	3	4	3	4	3	3	4	3
Företagare, 1-9 anställda	3	3	2	3	4	3	3	3	3
Företagare, 10- anställda	1	1	0	1	1	2	1	2	2
Subjektiv klasstillhörighet									
Arbetarfamilj	52	46	48	45	46	45	47	47	45
Jordbrukarfamilj	4	4	5	5	4	5	4	4	4
Tjänstemanna familj	25	29	27	29	29	26	27	27	29
Högre tjänste- mannafamilj	10	11	11	11	10	12	12	11	13
Egen företagare	9	10	8	10	11	12	10	10	9
Politiskt intresse									
Mycket intresserad	9	12	9	10	10	10	12	11	11
Ganska intresserad	38	41	41	41	42	44	45	43	47
Inte särskilt intresserad	44	40	41	42	39	37	36	38	34
Inte alls intresserad	10	7	8	7	8	8	7	7	7
Ej svar	1	1	1	0	1	1	0	1	1

Anmärkning: Siffrorna under kolumnen "samtliga svenskar" är hämtade från Statistisk Årsbok 1993. I SOM-86 ställdes frågan om facklig tillhörighet som 'är' medlem; fr o m SOM-87 är frågan formulerad som 'är/var' medlem.

SOM-undersökningen genomfördes 1994 för nionde året i rad. Det finns nu en gedigen tidsserie och en kontinuitet som är mycket värdefull. Det finns också fina möjligheter att slå ihop datamängderna för att kunna göra analyser i smågrupper som annars är svåra att uttala sig om.

Referenser

- Bennulf, Martin (1991) 'Samhälle opinion massmedia 1989 - metod och genomförande', sid 131-142 i Holmberg, Sören och Weibull, Lennart (red.), *Medier och opinioner*. SOM-undersökningen 1990. SOM-rapport nr 5. Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen och Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs Universitet.
- Björkqvist, Karin (1988) 'Metodredovisning', sid 63-77 i Holmberg, Sören och Weibull, Lennart (red.), *SOM-undersökningen 1987*. SOM-rapport nr 2. Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen och Avdelningen för masskommunikation, Göteborgs Universitet.
- Björkqvist, Karin (1988) *Tidningsläsning i Gästrikland - en presentation av en läsarundersökning*. Arbetsrapport nr 28. Göteborg: Avdelningen för masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Björkqvist, Karin (1989) '*SOM-undersökningen 1988. Metod frågeformulär kodbok*'. SOM-rapport nr 3. Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen och Avdelningen för masskommunikation, Göteborgs Universitet.
- Kratz, Charlotta (1990) *Tidningsläsning i sydöstra Skåne. En presentation av en läsarundersökning*. Arbetsrapport nr 3. Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Kratz, Charlotta (1991) 'Metod - genomförande, tillförlitlighet' sid 119-133 i Weibull, Lennart och Holmberg, Sören (red.), *Åsikter om massmedier och samhälle*. SOM-rapport nr 7. Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen och Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Kratz, Charlotta (1992) 'SOM-undersökningen 1991: Genomförande och tillförlitlighet' sid 221-235 i Holmberg, Sören och Weibull, Lennart (red.), *Trendbrott? SOM-rapport nr 8*. Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen och Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Ohlsson, Anders (1986) *Att svara eller inte svara - det är frågan*. Rapport nr 12. Göteborg: Avdelningen för masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Reimer, Bo (1987) 'SOM-undersökningen 1986: uppläggning och utfall' sid 5-7 i Holmberg, Sören och Weibull, Lennart (red.), *SOM-undersökningen 1986. Genomförande Deltagare Huvudresultat*. SOM-rapport nr 1. Göteborg: Statsvetenskapliga institutionen och Avdelningen för masskommunikation, Göteborgs universitet.

Rönström, Anna (1993) 'SOM-undersökningen 1992. Genomförande och utfall' sid 191-206 i Holmberg, Sören och Weibull, Lennart (red.), *Perspektiv på krisen*. SOM-rapport nr 9. Göteborg: Förvaltningshögskolan, Institutionen för journalistik och masskommunikation och Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs universitet.

Rönström, Anna (1994) 'Samhälle Opinion Massmedia 1993' sid 305-317 i Holmberg Sören och Weibull, Lennart (red.), *Vägval*. SOM-rapport nr 9. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.

Severinsson, Ronny (1990) *Tidningsläsning i nordöstra Skåne*. Arbetsrapport nr 2. Göteborg: Institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.

Weibull, Lennart och Hillve, Peter (1995) "Opinionen om mediernas rapportering av Estonia-katastrofen" (ej publicerad)

Statistisk Årsbok 1986.

Statistisk Årsbok 1993

